

Rabindranath Tagore (7 maja 1861 w Kalkucie - 7 sierpnia 1941 tamże)

*Pewien noblista z Kalkuty
nie chciał żyć w świecie zatrutym
wojną, przemocą,
biedą, niemocą,
brzmią w jego pieśniach te nuty.*

(ebs)

Rabindranath Tagore - indyjski poeta, prozaik, filozof, kompozytor, malarz i pedagog. Został laureatem Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1913. Była to pierwsza Nagroda Nobla dla Hindusa, jak również dla Azjaty.

<https://www.youtube.com/watch?v=ubFc1nQdKYw>

Urodził się 7 maja 1861 w Kalkucie.

Opublikował ponad 50 tomików poezji, ponad 100 opowiadań, 12 powieści, kilkanaście utworów scenicznych, wiele rozpraw, artykułów i studiów. W 1912 roku zostały opublikowane "Pieśni ofiarne" ("Gitanjali"), nagrodzone w rok później Nagrodą Nobla. Od 1912 sam tłumaczył swoje utwory na angielski, bądź zlecał tłumaczenie swoim krewnym. Na polski tłumaczony był m.in. przez Staffa, Kasprowicza, Mirandolę, Birkenmajera, Schayera i innych. Otrzymawszy w roku 1915 wysoki tytuł brytyjski, odrzucił go w cztery lata później. Skrajny pacyfista i przeciwnik przemocy we wszystkich jej formach.

Jako pedagog założył w 1901 eksperymentalną szkołę w *Santiniketan* (z sanskrytu *Przystań Pokoju*) (w stanie Bengal Zachodni), dawny "uniwersytet leśny", w której stosował zarówno indyjskie, jak i europejskie metody wychowawcze, przekształconą 1921 w uniwersytet, *Visva Bharati University*.

Zajmował się problematyką wychowania widzianą poprzez kategorie prawdy i piękna, nie wychowania rozumianego jako system oświatowy. Tagore przez 40 lat w sposób konsekwentny doprowadził do urzeczywistnienia ideału wychowania.

<https://www.youtube.com/watch?v=SwUNwXYlpcA>

7 sierpnia 1941 w Kalkucie.

<https://www.youtube.com/watch?v=SPqQ7-XuLeA>

Krytyka zachodniej kultury oświatowej

- kategorie które uniemożliwiają urzeczywistnienie ideału wychowania:
  - brak harmonii między indywidualnością a społeczeństwem (między jednostką a uniwersum)
  - brak harmonii między jednostką a naturą
  - traktowanie ludzkiej osoby fragmentarycznie
  - świat duchowy traktowany jako wydzielona nadbudowa właściwa świadomości elity
  - lekceważy i słyca sens istnienia młodego człowieka, wydziedzicza go z potrzeby bezpośredniego kontaktu z wielorakimi formami świata i z naturalnej skłonności do porozumienia z uniwersaliami
  - zdominowana przez gromadzenie wiadomości, gdzie wszystko było odgórnie zaplanowane i zorganizowane

oraz nie oczekiwano od nauczyciela wielkiej inwencji twórczej

- ma suchą formę scjentyzmu
- nie stanowi istoty życia
- dyscyplina nie bierze pod uwagę indywidualności dziecka
- praktykowanie zawładnięcia dzieckiem w imię jego "dobra" i pozbawianie go indywidualności, narzucanie dziecku świata dorosłych i ich potrzeb
- nadmierne zaufanie do książek - jako drogi do powierzchownego przyswajania idei, pozbawionego niezależnego myślowego wysiłku i wyższej woli

Specyfika procesu wychowania według Tagorego

1. Wysuwanie na pierwszy plan percepcji emocjonalno-estetycznej oraz poznanie intuicyjne, przed poznaniem naukowym.
2. Kształtowanie charakteru i życia duchowego oraz, co za tym idzie, osiągnięcie wyzwolenia z bolesności życia, poznawanie siebie, nauka powściągliwości, opanowania pożądlivosti wobec dobrobytu i prostego konsumpcyjnego stosunku do niego, poszanowanie w dziecku potrzeby wyrażania się, ekspresji.
3. Odkrywanie harmonii prawdy i piękna, wychowanie przez prawdę i dla prawdy absolutnej. Przewycięzanie samoograniczenia, samodoskonalenie i nauka pokonywania trudów poznawania prawdy przez stosowanie wyrzeczeń i naturalnej inspiracji radości życiem.
4. Wychowanie powinno wyrastać z naturalnych kulturowych podstaw społeczności i kierować się ku wartościom scalającym kulturę indyjską. Plan etyczny - budowanie moralnego charakteru przez aktywność na rzecz domostwa i współzarządzania szkołą.
5. Krzewienie ideału miłości - nadrzędna wartość moralna, sprzyja głębszemu, bezpośredniemu wglądowi w esencję ludzkiej natury, poprzez miłość człowiek z wielokrotnia samego siebie (oparcie na wzorcach otwartości i prostoty).
6. Przewycięzanie samoograniczenia, samodoskonalenie i nauka pokonywania trudów poznawania prawdy przez stosowanie wyrzeczeń i naturalnej inspiracji radości życiem.
7. Nauka pokory - chroni przed agresywną interpretacją mniemań o tym co dobre i przed jednostronnym identyfikowaniem twórczego działania z sukcesem.
8. Zacność życia - akcent na treści i formy, które sprzyjałyby rozwijaniu świadomej tożsamości kulturowej i umiejętności twórczego oraz samodzielnego rozwiązywania problemów społecznych.
9. Czerpanie radości z nauczania - jako wyraz doświadczenia własnego życia duchowego i zrozumienia, że istnieje harmonia między ich życiem duchowym, prawdą i pięknem a życiem duchowym innych osób.
10. Specyfika środowiska, w jakim powinno się odbywać nauczanie - strefa neutralna, w bliskim kontakcie z naturą, z dala od osad i od niepożądanych zewnętrznych wpływów burzących spokój uczniów.
11. Uwzględnianie różnorodności doświadczeń - wspólnoty i samotności, aktywności i kontemplacji (nauka władania sobą).

<https://www.youtube.com/watch?v=6d7-lGVo64c>

Wybrane dzieła

- Historia poety (1877)
- Wieczne pieśni (1881)
- Poranne pieśni (1883)
- Złota łódź (1893)
- Przemijanie (1899)
- Pamięć (1902)
- Rozbicie (1905)
- Pieśni ofiarne (1912)

- Dom i świat (1915-1916)
- Wspomnienia. Błyski Bengalii (1923, tom 16 Biblioteki Laureatów Nobla; tłumaczenie: Jerzy Bandrowski)
- Głodne kamienie (zbiór opowiadań 1916 po angielsku, 1923 po polsku)

<https://www.youtube.com/watch?v=ftD3gDA-5S0>

W 1950 jego pieśń "Jana Gana Mana" została oficjalnym hymnem państwowym Indii. Pieśń "Amar Shonar Bangla" została hymnem Bangladeszu.

<https://www.youtube.com/watch?v=8yMvU73Wr7Q>